

[Borghjerg.]

siden, tog denne Forhandling tre fulde Møder, og Referatet deraf i Rigsdagstidenden fylder over 200 Spalter. Det tager omtrent en normal Arbejdsdag at læse det tænksomt igennem. Jeg gjorde det i Søndags, og jeg brugte det meste af min Søndag dertil, men det lønner sig i og for sig, som det tidt lønner sig, at læse Rigsdagsforhandlingerne igennem, thi der ligger i Rigsdagstidende overmaade meget godt oplysende Stof baade af Kendsgerninger og Betragtninger, desværre alt for ofte dybt begravet for det almindelige Publikum. Det viste sig ogsaa den Gang, at der var megen Interesse for denne Sag. Forud var der gaaet en temmelig udbredt, til Dels lidenskabelig Diskussion i Pressen og paa Møder. Nu er der ikke gaaet en saadan Diskussion forud, Sagen synes ikke at vække saa stor en Interesse, og den Ordførertale, vi nu hørte fra Regeringspartiets Side, siger overmaade lidt. Det var, ligesom den ærede Ordfører (Elgaard) manglede Stof og bl. a. ogsaa af den Grund gav sig til, hvad der ellers ikke er Ordføreres Skik, at polemisere mod de andre Partier og deres Talere, inden de har haft Ordet. Den ærede Ordfører talte mere om Grundloven og Parlamentarismen i Almindelighed end om Valgloven og Valgløvens Principper. Men til disse vil jeg i det væsentlige holde mig.

Da den højtærede Indenrigsminister i 1923 fremsatte sit daværende Valglovsforslag, foreslog han 80 Enkeltmandskredse og et bevægeligt Antal Tillægsmandater, nemlig fra ingenting op til 71, hvortil kom Færøernes Mandat. Folketingets Medlemsantal kunde altsaa stige til 152, hvad Grundloven hjemler, selv om vi efter Valgloven nu kun har 149. Det skulde dog ikke være nødvendigt, man skulde ikke bruge flere Tillægsmandater end nødvendigt. Mod Slutningen af Forhandlingen den Gang erklærede den højtærede Minister, at hvis dette Valglovsforslag strandede, maatte Skylden lægges hos de Radikale og Socialdemokraterne, der vel udvortes tilkendegav en Sympati for Enkeltmandsvalg, men i Virkeligheden ikke mente noget dermed. Jeg mener nu, at naar Forhandlingen den Gang ikke førte til noget, skyldtes det andre Grunde, bl. a. at Ministeren gav os saa ringe Tid til at forhandle, kun et Par Maaneder og derunder endda Juleferien. Men dernæst var Grunden ogsaa den, at det Grundlag, Ministeren da fremsatte, ikke var tilfredsstillende, og nu har den højtærede Minister

da ogsaa lagt det til Side. Som han den Gang kasserede alle de Forslag, der var fremsat af hans eget Parti i Valglovskommissionen, har han nu kasseret sit eget Forslag fra 1923 som ufyldstgørende. For at bruge en meget aktuel Vending, den Lap Papir, som Ministeren „viftede med“ i 1923, har han nu forlagt, den er blevet borte, og vi faar i Stedet for et andet Forslag.

I sin Forelæggelsestale i 1923 meddelte Ministeren, at han havde overvejet et andet Valglovsforslag, nemlig et med 80 Kredsmandater og 40 Tillægsmandater, men ved nærmere Overvejelse var han kommet til den Erkendelse, at det baade teoretisk og praktisk var umuligt. Nu forelægger Ministeren Forslag om 80 Kredsmandater og 40 Tillægsmandater — men, jeg erkender, paa en anden Maade end det Lovforslag, som Ministeren den Gang havde haft under Overvejelse. I det Lovforslag gjorde han nemlig fremdeles, som det jo altid var gammel Venstreskik, Valgkredsene ulige store. Her har Ministeren endelig taget Skridtet helt ud til lige store Valgkredse — i Princippet. Dernæst var der, saa vidt jeg husker, i det Lovforslag, som Ministeren havde haft under Overvejelse, noget af det, der havde været fremme fra Venstres Side i Valglovskommissionen, den gamle General Madsen'ske Tanke, at selv Kredse, der havde faaet en Mand valgt ved Flertal, dog ikke skulde være aldeles sikre paa at beholde ham, fordi Forholdsmæssigheden skulde respekteres.

Selv om altsaa i det ydre det Lovforslag, der nu foreligger for os, noget ligner det, Ministeren den Gang havde haft til Overvejelse, men fandt baade teoretisk og praktisk umuligt, saa er der, det erkender jeg, Forskel og Forbedringer. Det ærede Medlem, der nu talte, beklagede jo, at vi var kommet bort fra Enkeltmandsvalg. Det Parti, der er Skylden deri, er jo Venstre. Hvis det Forslag, som Ministeren nu fremsætter, var blevet tilbudt os for 20 Aar siden — jeg minder alle om Situationen efter 1905, da Socialdemokratiet rejste Valglovsspørgsmaalet for første Gang rigtig for Alvor ved Forslaget om en Valglovskommission —, hvis man altsaa den Gang, i 1905 og de derpaa følgende Aar, fra Venstres Side var kommet med et saadant Tilbud som det, der nu foreligger, er der ingen Tvivl om, at det var lykkedes Venstre at bevare Enkeltmandsvalgene. Men Venstre klamrede sig saa længe som muligt til den ulige Valgret, derfor blev